

Felcím: Sajtóapostolból apostolutód (21. rész)

Cím: **Tette, amit a bánáti körülmények közepette lehetett**

Alcím: **Szerdahelyi Csongor beszélgetése Huzsvár László (1931-2016) nyugalmazott nagybecskereki megyéspüspökkel 2012-ben**

– **A püspökök ősi szokás szerint címert is választanak maguknak. Az ön által választott jelképek mit üzennek?**

– Egy Palkovits nevű nyomdai rajzolóval baráti viszonyban voltam. Felkértem, hogy elképzelésem alapján címertervet készítsen, amely kifejezi főpásztori szolgálatom üzenetét. A címerpajzsot függőlegesen két mezőre osztottam. A pajzs jobb oldalában Szent Gellért vértanúságára emlékeztető vérpiros alapon, a fehérbe öltöztetett három főangyal, Mihály, Gábor és Rafael sziluettje kapott helyet. A pajzs másik felén egyházmegyénkre utaló zöld rónaság látható, benne világoskék színben négy éltető folyó hullámsík: a Tisza, az Al-Duna, a Bega és a Temes, jelezve megmaradásunk gondolatát. A főpásztori címer rendesen az egyházmegye földrajzi térségére utal, ahová a főpásztor küldetése szól, és kifejezi szolgálata természetfeletti kegyelmi hátterét. A címerpajzs két felét Szűz Mária monogramja kapcsolja egybe, körötte a tizenkét csillag jelzi a Szűzanya egyházmegyénket őrző segítő erejét.

– **II. János Pál pápa címerében is jelen van a stilizált nagy M betű.**

– Újvidéken a Szűz Mária Szent Nevére szentelt, neogótikus stílusában épített plébániatemplomhoz kötött lelkipásztori szolgálatom. Ezt megelőzően Verbászon a Szűz Mária szeplőtelen fogantatása plébániatemplomban hirdetem ígét. Címerem M betűjével lelkipásztorkodásom e szakaszaira is utalni kívántam.

– **Jelmondatot is választott?**

– Újmisés jelmondatom mellett döntöttem: Istennek dicsőség – embereknek béke. Ezt a karácsonyi jellegű üzenetet írtam címerem alá. Harmath Károly barátom a ferencesek önzetlenségével azonnal másolatokat nyomtatott címeremről, címerfejléces iratíveket, címerdíszes asztali szalvétákat, és készíttetett domborművű fémvéseteket, amelyeket felszentelésem emlékéül adhattam jeles vendégeimnek, elsősorban a püspök vendégeknek. Emlékképecskéket is kellett nyomtatnom. Volt egy szentkép sorozatom, a hét szentség szimbolikus ábrázolása, ezeknek a hátlapjára került a felirat: Püspökké szentelésem emlékére. Ezzel kapcsolatban az egyik nyomdász bakiról is gondoskodott. A helyes szöveg helyett ez a felirat került a szentképek hátlapjára: „Püspökszentelésem emlékére”. Püspökké szentelésem

előestéjén kaptam kézhez a másnap már szétosztásra kerülő emlékképeket. A helytelen szöveg miatt eleget bosszankodtam. Nem volt idő megismételteni a nyomást.

– **Milyen állapotban volt az egyházmegye, amikor átvette?**

– A német hívek elleni genocídium miatt még mindig ezer sebtől vérzett ez az egyházmegye. Jung Tamás püspök mindent megtett, hogy gyógyítsa a II. világháború végén bekövetkezett pusztítást. A volt német plébániatemplomok a kilátástalan anyagi helyzet miatt – tekintve, hogy közben bekövetkezett az egyházi javak elkobzása –, pusztulásra voltak ítélve. A már említett személyi problémáknak köszönhetően a magatehetetlen kormányzás megannyi omladozó temploma, a papi egység hiányának megannyi fájó sebe vártak jobb időkre. A papok részben mellőzöttek, részben túlfavorizáltak voltak, akik ezért magától értetődően szembefordultak egymással püspökük fájdalmára. A nem magyar katolikus szórványok létszáma igen csekély, és szétszórtságuk miatt igen zárkózottak voltak.

Közcím: Plébánosa is az egyházmegyének

– **Hogyan kezdte el püspöki lelkipásztorkodását?**

– A szentelési ünnepségemet követően elsőnek a törvénykönyv előírása szerinti birtokbavételt kellett elvégezni. Ennek feltétele az egyházmegyei tanácsnokok jelenléte. Örömet jelentett számomra és reménységgel töltött el, hogy a papok készséget mutattak minden kezdeményezésem iránt. Ekkor kezdtem rádöbbenni arra, hogy miért küldött a bánsági térségbe a Szentlélek akaratából a pápa kinevező bullája. Felmértem, hogy a 9400 négyzetkilométeres, bácskaitól is nagyobb térségben, a negyven plébánián kívül ötvenhárom leányegyház hívei várják, hogy gyakorta találkozzam velük. Ismerkedésre volt szükségünk. Nem gondolhattam a püspöki iroda íróasztala mellől intézkedő életvitelre. Az első heteket helyszínelésre fordítottam. Beláttam a személyi kapcsolatok rendkívüli fontosságát. Hetente öt-hat helyen cseréltem gondolatot az egyháztanács-tagokkal (az új törvénykönyv e testületet pasztorális tanácsnak nevezi), a híveket igazgatni kész kisegítőket kerestem magam mellé. Ezek nem protokolláris látogatások, hanem a lelkipásztorokkal és a hívekkel közösen kiutat kereső találkozások voltak. Néhány hónap után úgy éreztem, hogy fel tudom mérni a tennivalót. Elsőnek a lelkipásztorok áthelyezéseit mérlegeltem, hogy véglegesülhessenek az olyan központok, amelyekből a közelükben levő leányegyházak könnyen megközelíthetőek. Kellő körültekintéssel figyelembe vettük a lelkipásztorok adottságait és a helységek egymás közti távolságát.

– Milyen sajátosságai vannak ennek a térségnek, amely nagyjából a történelmi ország Torontál vármegyéjének felel meg.

– A bánási katolikus magyarok különböző helyekről települtek ide a török hódoltságot követően. A bánási falvak távol esnek egymástól. A térség népessége gyér. Ezért az útviszonyokra és távolságokra külön gondot kellett fordítanom, hogy az alkalmas központban lakó lelkipásztor rendszeresen és könnyen megközelíthesse a környező szórványokat. Néhány helységben a földreform idején földet osztottak a zsellér családoknak. A földhöz juttatottak rokonszenve megnőtt a kormányzat ateizáló törekvése iránt. Körükben sok volt a párttag. Az ilyen falvakban a hívek különös lelkipásztori gondot igényeltek.

– Úgy ismerkedett híveivel, mint egy szociográfus.

– Fel kellett dolgoznom a valós helyzetet, azok sanyarú sorsát, akiket ajándékul kaptam a Gondviseléstől. A falvak közti különbségeket illetően arra is kíváncsi voltam, hogy melyik falu népe, melyik észak- vagy közép-magyarországi helységből települt Bánáságba. Amikor 1988-ban püspöki szolgálatomat elkezdtem, 83–85 ezer volt az egyházmegyében a katolikusok száma. Sajnos Jugoszlávia felbomlásának időszakában és azóta is folyamatosan apad a hívek száma a nagymértékű kivándorlás következtében. Szörnyű lemorzsalódásnak vagyunk tanúi.

Közcím: A külföldi segélyszervezetek idővel visszakoztak

– Még nem is kérdeztem, hogy hány papja volt az egyházmegyének?

– Püspöki szolgálatba lépésemkor negyvenegy papom volt, hárman közülük már nyolcvanon túl. Több idős papot, noha már a működési korhatárt megközelítették, arra kértem, hogy maradjanak, és továbbra is gondozzák híveinket. Papjainkkal kapcsolatban nem csak a számadatok okoztak fejtörést. Számukra havi lelki napokat és évenkénti lelki gyakorlatokat szerveztem. Az első megtartását örömmre elvállalta Nemeshegyi Péter jezsuita. Törekedtem minél több papi hivatásra hajló fiatalot küldeni a Paulinumba. A nyugalmazottak és a kispapok anyagi eltartása is gondot okozott. Szükségesnek tartottam, hogy a plébániák és papjaink központot támogató járulékot fizessenek. Ez bruttó jövedelmük 2, később 5 százalékát tette ki. Papjaink minden vasárnap három szentmise után mutattak be. Az értük járó stipendium összeget csak egy szentmise után tekinthették magukénak, a másik két stipendium beszolgáltatását az Egyházi Törvénykönyv előírja. Bizonyos százalékot a stóladíjakból (házasságkötések, temetések) központi célokra kértem befizetni. Mindez igen szerény évi gyarapodást jelentett. A sok renoválásra váró templom tatarozására külföldi

segélyszervezetektől kértem és kaptam segítyt. Szolgálatom első évtizedében a segélyszervezetek nagylelkűek voltak. A későbbiekben megkérdőjelezték, hogy van-e értelme, a németek kitelepítése óta kongó, nagy templomok karbantartásának.

– **Láttam néhány valóban hatalmas méretű templomot Bácskában. Ezek fenntartása óriási összegeket emészthet fel.**

– A német hívek nélkül maradt templomokban nem szünetelt teljesen a liturgikus élet. Azokon a településeken, ahonnan a német híveket elűzték, tíz–tizenöt százaléknyi magyar hívő is élt, és ők nagyrészt helyben maradtak. Így például több esetben kétszáz magyar hívőre várt olyan templom gondozása, amely korábban négy–öt ezres hívő közösségé volt. Ez képtelenség volt számukra. Határozatot kellett hoznom, hogy ilyen esetekben milyen sorrendben folyjék a gyógyítás, az idő foga ugyanis gyorsan megtette a magáét. Voltak sürgősebb esetek, ahol meg lehetett gátolni, hogy egymásra dőljenek a templom falai, de több templom esetében még halasztani is lehetett a felújítást. Ezek a felújítási feladatok nagyon sok időmet és energiámat lekötötték. Döntenem kellett arról, hogy hol, miképp, melyik vállalkozóval és milyen kiadás vállalása mellett történjék a javítás.

– **A teológiai karon sok tantárggyal kellett megküzdenie, de feltételezem, hogy templomtatarozásra vonatkozó szaktudással nem vértézték fel.**

– A megállapítás nagyon helytálló. Bácskai lelkipásztorkodásom idején már el kellett sajátítanom az ezzel kapcsolatos ismereteket. Ott is szintén mindenütt renoválnom kellett templomot, esetleg a plébániaházat vagy mind a kettőt. Ugyanezt a feladatot folytathattam egyházmegyémben.

– **A kitelepített németektől nem számíthatott anyagi segítségre?**

– Akiknek sikerült kijutniuk Németországba, nem gondoltak többé arra, hogy árván hagyott templomaikon segíthetnének. Értesültek huszonhárom bánási templomuk lerombolásáról, tizenegy lelkipásztoruk kivégzéséről és tíz–tizenegy papjuk börtönbe zárásáról. A volt lakóházaikba, otthonaikba betelepülők mindent pusztító kéjelgéséről. Úgy érezték, hogy a maguk mögött hagyott, elpusztult világgal nem érdemes törődni.

– **Sokrétű feladatai mellett volt-e ideje és energiája arra, hogy ne csak főpásztor, hanem lelkipásztor is legyen?**

– A püspökök lelkipásztori tevékenysége ugyanolyan fontos, mint a plébánosoké. Egy személyben kívántam püspöke és plébánosa lenni egész egyházmegyémnek. Bátorítottam a paptestvéreket, hogy szomszédjuknak tekintsenek, és lelkipásztori nehézségeik megoldására besegítő szomszédként forduljanak hozzám.

Közcím: Fölszaporodtak asztalomon a felbontatlan borítékok

– **A szomszéd kifejezést használta: ez a kollegialitás kihangsúlyozását jelentette?**

– Kérhettek tőlem lelkipásztori segítséget az úgynevezett gyónóbúcsúkon gyóntatásra, adventi vagy nagyböjti triduumok, kilencedek végzésére. A betegek látogatásától sem riadtam vissza. Igyekeztem minél alaposabban megismerni híveink gondolkodásmódját. A paptestvérek éltek is a felkínált lehetőséggel. Emiatt a karácsony és húsvét előtti hetekben a püspöki irodának az íróasztalán jócskán felszaporodtak a felbontatlan borítékok. Általános engedélyt adtam arra, hogy este nyolc és tíz között bárki bármely napon felhívhat: nemcsak papjaink, hanem a hívek is. Egy-egy este eléggé kimerítő volt, de örömmel nyugtáztam, hogy egyre kötetlenebb, kollegiálisabb kapcsolatok alakulnak ki. Ezt a lehetőséget annak a különben fájdalmas ténynek köszönhettem, hogy egész egyházmegyénkben az elhalálozások és nyugdíjazások következtében mindössze harminc lelkipástorral tettünk eleget küldetésünknek a negyven plébánia és az ötvenhárom leányegyház területén.

– **Az egyházmegye milyen szervezeti keretek között működött?**

– Fel kellett állítanom az egyházmegyei testületeket, bizottságokat, ahogyan a II. Vatikáni Zsinat utáni törvénykönyv ezt előírta. Kineveztem a tanácsnoki testület új tagjait. Tekintettel a papság alacsony létszámára a papi tanács tagjának nyilvánítottam minden lelkipásztorunkat, kivéve az egyházmegyén kívül tartózkodókat. Újra alakítottam az egyházmegyei társas bíróságot, és meghatároztam működési eljárását. A Szabadkai Egyházmegye társas bíróságát kértük fel másodfokú eljárásra, a szabadkai viszont a nagybecskerekit. Felállítottam a liturgikus, lelkipásztori, családgondozói, lelki hivatásokat fogadó és gondozó, a katechetikai és ökumené ügyekkel foglalkozó bizottságokat. Nem feledkezhettem meg a gazdasági bizottság működtetéséről sem. Ki kellett neveznem ügyvezetőket a részfeladatok intézésére, pl. igazgatót a püspökségi Karitászt élére, az ifjúsági lelkipásztorkodás élére, a betegek püspökségi gondozóját, a lelkipásztori központok igazgatóit, a zarándoklatok és kulturális rendezvények szervezőit stb. A feladatkörök száma nagy volt, a bennük működő lelkipásztoroké kicsi. Elsőbbséget kértem rendszeres plébániai munkakörükre vonatkozóan, de kénytelen voltam „nyakukba varrni” a felsorolt munkaköröket. A kőműves és egyéb vállalkozókkal, kivitelezőkkel kötött szerződéseket részben a gazdasági bizottság, részben személyesen tanulmányoztam, árajánlataikat kielemezve, jóváhagyásukat fenntartottam magamnak.

– **Tulajdonképpen most értem meg, hogy bár az egyházmegye két évvel előbb megalakult, önnek utólag kellett létrehozni részletes működési kereteit.**

– Serkentő módszerként, kissé az emberi hiúságra is alapozva, a cél érdekében gondoskodtam úgynevezett méltóságviselőkről is. A Szentszék elé többeket felterjesztettem a pápai kápolna lelkésze, vagyis pápai kápláni címre. A pápai kinevezés jogot ad a kinevezetteknek a monsignore cím viselésére. Általános helynökömet és a főesperesi tisztséget viselő lelkipásztorunkat felterjesztettem pápai tiszteletbeli prelátus címre. E kitüntető címek elérték céljukat, és viselésükkel önbizalomra segítettem a kitüntetetteket.

– **Az egyházi bírósághoz milyen ügyekben fordulhatnak papok és hívek?**

– Az egyházi törvénykönyv kánonjai meghatározzák az esetleges folyamodványi tárgyköröket. Az egyházi bíróságot a házassági ügyek terhelik meg különösképpen munkával. Ennek végzésére kellenek a kinevezett bírák és irányítójuk, aki a főpásztor képviselőjében bírósági helynökként végzi feladatát. A bíróságnak van jegyzője, ügyésze, házassági kötelékvédője stb. Az Egyházi Törvénykönyv megkívánja, hogy a bírósági tisztségek viselőinek a római legfelsőbb bíróság, a Signatura adjon ötévenkénti megbízatást. Egyházjogi ügyekben járatosnak és kellő képzettségűeknek kell lenniük.

(Folytatjuk)

Képaláírás:

H_1_21resz

vagy, ha színes oldalra megy, akkor:

H_2_21resz

Ezt a döntésemet jól meg kell fontolnom...

H_3_21resz

VAGY színesben:

H_4_21resz

A jellegzetes „huzsvári” huncutkás mosoly